

מקומו של החדש מול הישן

Category: פקודי

העולם תמיד רודף אחרי החידוש והטרנד העדכני, אבל השבוע, בבית הכנסת, אנחנו עושים את ההפך, כי ביהדות, ככל שהדבר ישן יותר, כך הוא עמוק ויסודי יותר.

כיצד נדחקתי הצדה?

לאחרונה קראתי שאחת הסיבות לכך שגברים אינם מעוניינים בילד שני או שלישי, היא בגלל שלפני לידת הילדים הם היו מקבלים יותר תשומת לב מהאישה, אבל אחרי לידת הילדים הוא כבר לא "מספר אחד" בבית, ולפיכך הוא אינו מעוניין בילדים נוספים כדי לא להדחק לפינה צדדית עוד יותר.

אני מוכרח להודות שזה נכון? כל פעם שנולד לי ילד נוסף ב"ה, אני נדחק אחורה בעוד מספר. רוב הגברים מתלוננים שהם מספר שתיים בבית, אבל אני כבר כל כך רחוק שלא סופרים אותי בכלל? בהתחלה עוד חשבתי שהמצב ישתנה, אבל ככל שהשנים חלפו ועברו התייאשתי וקבלתי על עצמי את הדין?

פותחים בחדשות הישנות?

אנחנו עומדים בפתחו של חודש ניסן, והיום גם פרשת החודש. מהי פרשת

בפרשה זו מצווה ה' את משה ואהרן: "החודש הזה לכם ראש חודשים" [1] כלומר, קובע את ניסן כחודש הראשון בלוח השנה היהודי. הפרשה מפרטת גם את דיני קרבן הפסח הראשון במצרים: הציווי לקחת שה ב-י' בניסן, לשחוט אותו בי"ד ולאכול אותו בליל ט"ו יחד עם מצה ומרור. בנוסף, היא מזכירה את איסור החמץ ואת חובת חגיגת הפסח במשך שבעה ימים.

הקריאה הזו משמשת כהכנה לפסח [2] תזכורת לכך שהחג ממש מעבר לפינה. זו גם הסיבה לכך שהיום נוציא שני ספרי תורה: באחד נקרא את פרשת השבוע, פקודי, ובשני [3] את קריאת החודש. אם תשימו לב, תראו שיש כאן סדר מסוים: קודם אנחנו קוראים את פרשת השבוע הרגילה, ורק לאחר מכן את פרשת החודש.

אילו אני הייתי קובע את סדר הדברים, הייתי קורא דבר ראשון את הסיפור החדש והלא-תדיר שישנו כאן כי הוא נדיר ולא שכח ולא קוראים אותו כל השנה. פרשת החודש היא פרשה חדשה ומעניינת. יש לה את כל הנתונים כדי לפתוח בה בראש ובראשונה. לאחר מכן הייתי קורא את פרשת השבוע השגרתית [4] כמו שבחדשות, דבר ראשון משמיעים את הידיעות הכי טריות ומעניינות ולאחר מכן עוברים לידיעות אחרות פחות טריות ומעוררות ענין.

תדיר קודם

אבל ההלכה אומרת הפוך. ישנו כלל הלכתי: "תדיר ושאינו תדיר [5] תדיר קודם" (ברכות נא, ב).

אם ישנם כמה דברים שיש לבצעם באותו זמן [6] כפי שקורה היום שצריך לקרוא בשני ספרי תורה שונים, ראשית יש לקרוא את הפרשה הרגילה שהיא ה"תדירה". לאחר-מכן יש לקרוא את הפחות תדיר פרשת החודש בגלל נדירותה. כלומר, רק בסוף קוראים את ה"חדשות" [7].

הכלל הזה קיים בסיטואציות רבות. למשל, בכל בוקר יהודי מתעטף בטלית ותפילין לפני תפילת שחרית. וגם כאן ישנו דיון מה עליו להלביש קודם, את הטלית או את התפילין. אדמו"ר הזקן פוסק בשולחן ערוך "להתעטף בציצית קודם הנחת תפילין, שהרי מצות ציצית היא תדירה שנוהגת בין בחול בין בשבת ויום טוב, ותפילין אינן נוהגין בשבת ויו"ט ותדיר קודם לשאינו תדיר" (הלכות תפילין כה, ב).

כלומר, אעפ"י שמצות תפילין היא חובה מדאורייתא (משא"כ טלית) [?] מכל מקום, מכיון שאת הטלית לובשים שבעה ימים בשבוע, ואת התפילין רק ששה ימים בשבוע [?] מקדימים את הטלית שהיא מצוה תדירה וותיקה להנחת תפילין.

דוגמא נוספת: בליל פסח מקיים כל יהודי את מצות אכילת מצה. מצה היא בעצם סוג של לחם ולכן אנו מברכים עליה "המוציא לחם מן הארץ" - ברכה שכולנו מכירים. אבל בליל הסדר אנו מוסיפים ברכה נוספת "אשר קדשנו [?] על אכילת מצה". וגם כאן יש התלבטות איזו ברכה קודמת, האם ברכת המוציא או "על אכילת מצה". הרבי כותב בהגדה: "מוציא ואח"כ מצה כי תדיר ושאינו תדיר [?] תדיר קודם". ברכת המוציא הלא מברכים בכל יום מימות השנה, ואילו "על אכילת מצה" היא ברכה חדשה, ולפיכך מקדימים את הברכה הותיקה לברכה החדשה.

הישן הוא החדש

מדוע זה באמת כך? מהו הרעיון שעומד מאחורי הקביעה הזאת?

בעולמנו אנו רואים שההיפך הוא הנכון. כולם רצים אחרי הדברים החדשים. החדשות בעיתון מובלטות בכותרת הראשית, והחדשות של אתמול מוצנעות למטה. כל הטכנולוגיות החדשות הן הפופולאריות ביותר, ואילו הסמארטפון הישן נזרק מפני הסמארטפון החדש. תמיד החדש דוחה את הישן.

אף אחד לא רוצה להיות שייך לעולם של אתמול. כך זה גם בבגדים,

האופנה החדשה נכנסת והבגדים שרק אתמול היו 'אין' [?] היום הם כבר 'אאוט' ונזרקים לטובת החדשים. כך גם אנשים, הזקנים נדחים מפני הצעירים, הוותיקים נדחים מפני החדשים, ולכן כולם מנסים להראות צעירים במידת האפשר, כי אחרת אתה שייך לעולם של אתמול ואתה נהפך ללא רלוונטי[?]

באה התורה ומכריזה בדיוק להיפך: "תדיר ושאינו תדיר [?] תדיר קודם!" כל מה שהוא יותר ותיק יש לו יותר כוח ואחיזה מאשר הדבר החדש.

ביהדות אין מקום שהחדשים ידחפו החוצה את הוותיקים, הצעירים לא זורקים את הזקנים. אדרבה, כל היהדות מבוססת על הישן, על דברים שנאמרו לפני 3,330 שנה בהר סיני. ושום תגלית לא יכולה לערער את היציבות הזאת.

האם יעלה על הדעת שבגלל שאולי יש רופאים שטוענים שהם 'גילו' שברית מילה הוא דבר מיותר [?] נפסיק לבצע בריתות שאותן אנו עורכים כבר כארבעת אלפים שנה? האם בגלל שישנו בית דפוס משוכלל אנו נפסיק לכתוב מזוזות עם דיו על קלף? האם בגלל שאפשר להאיר את החדר עם נורות חשמל מרהיבות נפסיק להדליק נרות שבת כפי שעשינו אלפי שנים?

ביהדות החדש אינו דוחה את הישן. הבן לא יותר חשוב מהאב, להיפך, ההורים הם יותר ותיקים מהילדים, והזקנים הם יותר 'תדירים' מהצעירים. ההיסטוריה היהודית הוכיחה היטב שדווקא הרעיונות העתיקים החזיקו מעמד ועברו את 'מבחן הדורות'. ולעומתם הרעיונות החדשים קמו ונפלו עד מהרה.

תורה לפניך

התופעה הזאת רלוונטית בחייו של כל אחד מאיתנו, כאשר מתעוררת שאלה של סדר עדיפויות. אתה רוצה לנסוע לטיול, אבל באמצע 'נתקעת' לך שבת או איזה חג. עליך לזכור שהתורה היתה כאן לפניך, והיא קודמת. עליך ליישר קו עם התורה, ולא ליישר את התורה שתתאים לך.

רבותיי, עם ישראל קיים כבר ארבעת אלפים שנה במהלכן קמו ונעלמו
אומות ועמים שונים ומשונים, אין מה להתפעל מהם. אנו יודעים ש"תדיר
ושאינו תדיר" תדיר קודם".